

csak emberséges életet élő alattvalói; ne legyenek néptelenek falvai s vándorrá sok-sok magyarja; ne legyen sok szívbelen ekkeseredett, jogaiban megtámadott, bírtokából kipirelt, világgá menekülő lakósa országának; ne szoruljanak félre népének jobbjai a nagy kulturális feladatok megoldásának idején.

Legyen öröme és dicsősége ez a nép, mely szabadságát nagyon szereti s királyát hűséggel támogatja.

Feljegyzések.

„A vallásos haladás világkongresszusát” tartottak meg a modern istentagadók Berlinben. — akik az általuk kiészelt „szabad kereszténység” szektáját óhajtanak megalkotni. A sokatmondó cím után azt híhetné az újságolvasó közönség, hogy ott a tudományos diszciplínák művelői verődtek gyülekezetbe. Pedig dehogyan! Egy szóval lehet őket jellemezni: „Jézus ellenségei.” Már az a körülmény is mutatja mifélék azok, akik a „Royal York” szabadkőműves páholyban terveztek üléseik megtartását, de mert a páholy nem volt képes a felerészben hölgyekből, — androgín páholyhölgyekből álló és ötszakra felszaporodott halgatóságot befogadni, hát a „Landwehr-Cassino” tágasabb termében végezték el a diszvakoló munkákat.

Nos és mit vettek: „kalapács alá”? A közösen gyűlölt ellenséget, a katolikus vallást. Elliot dr., egy nyugalmazott (!) egyetemi tanár mint elnök azt fejtegette, hogy ő a jövő vallásának alapjait itt rakja le és a katolikusok zárt és egységes táborával szemben egyesíteni akarja mindazokat, akik a kereszténység hatalmas világában a kath. egyházon kívül élnek. Ott voltak előtte az európai államok protestánsjai közül az Úr Jézus megtagadói, néhány japán shintoista, pársi tűzimádó, ind buddhista

és egy szál zsidó. Elég tarka-barka volt a gyülekezet, de egyöntetű abban, hogy protestáltak a pozitív kereszténység ellen valamennyien.

Elsőnek maga az elnök jelentette ki, hogy ő Krisztus istenségét megtagadja és hogy lelke a humanizmus szolgálatában fogja megtalálni a teljes és tökéletes boldogságot. Hat ez elég tiszta beszéd. — Ezert kár volt megnyitania az V.-ik nagy gyülekezetet a szabadgondolkodók és szocialdemokraták körében. Mert hisz az általa és a páholyok által hirdetett humanizmus mi más, mint Jezus evangéliuma: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” Rá is cáfolt rögtön Harnack tanár, a legkiválóbb német prot. teológus, aki Elliot Krisztus-tagadóval szemben védelmébe vette a Megváltó istenségét és kimondani merete, hogy „a történelem pecsétje bizonyítja, hogy Krisztus munkája — isteni munka volt.” — „mert ez a Krisztus immár tizenkilenc évszázad óta egészen a mai napig terem embereket, akik a világ fölé emelkednek anélkül, hogy megvetnék azt, akik testvéreik iránt lángoló szeretettel és tettvágyal eltelve, boldogan járják utaikat.”

Ez a rációfólia mutatja, hogy az egész gyülekezetben akad egy józan gondolkozó protestáns is, de még ő is teved, mert további beszédében kettefe evangéliumról beszél és azt akarja erőköddéssel bizonyítani, hogy a katolicizmus inkább a hagyományos evangéliumát gyakorolja és ő is az aberratív híve; a nagy eltévelyedés harcosa, — aki sajátját érdemel. A többi szónok szalmát csépelet és nem tett mást, minthogy az elnök szájaize szerint hirdette azt a témát: a második reformáció ideje bekövetkezett — az új vallás — a jövő vallása megalapított. Hát pedig csalódní fog Elliot és társai. A priori ki lehet mondani, hogy ez a mozgalom majd egy csúf felsülés képe t mutatja be. Meg Nemetországban sem vert nagyobb hullámokat, pedig felizgatták a külvárosok szocialista fészkeit is, melyek pe-

dig a páholyok gyermekei és még ott sem hatott az új vallásszakadás alprófétáinak erőköddése. A harc, melyet tudomány és vallás, a kutató ész és hívő szellem nevében kezdtek meg a vallásos harcok klasszikus földjén a konok istentagadók kitarásával az egyház ellen — ez a harc önmagát győzte le. Úgy jártak, mint a bábéli nyelvzavar népei: nem értették meg egymást. — A „Budapesti Hírlap” tehát és az ő olvasói ne üljenek fel Boros György kolozsvári unit. tanár nagy lere eresztett tudósításának.

Nem lesz abból „jövő vallás,” csak legfeljebb új szakadás a protestánsok táborában. A modern Krisztus-tagadók kiválnak, a hívők pedig tovább vegetálnak, míg nem leszen egy nyáj és egy pásztor, — de ezt már nem Elliot fogja megalkotni. Addig is varjanak a sötétség fiait, a fel nem világosult szabadonc liberális hűvei és elmékedjenek a vallásos haladás terén is azon megdönthetetlen sarkigazság felől, hogy kétszer kettő négy ($2 \times 2 = 4$) és semmi más és az igazság itt is csak egyfele lehet és nem többfele. — Ez az igazság pedig a világ világossága — maga az Úr Jézus Krisztus, — aki megmondotta: „Non praevalebit.” És ezt is a történelem 2000 éves pecsétje megaláthatatlanul megerősítette és bebizonyította.

Tehát: „Nolite timere! Ego vici mundum” — ragyogni fog örökre a kereszt szent tika.

Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül?

F. é. júl. 12-én tartott erd.-részi általános kath. tanítógyűlésen felolvasta P. Máthé Özséb szt.-Ferenc. áldozópap tanító.

Az egyház és kereszténység elleni gyűlölet kiveszi részét a liberalizmus révén; néha élesekben megnyilatkozik a mozgalom, de az eszmék hatalma nálunk erőszakká még nem vált. Nem volt kulturharcunk, mint másoknál, de

majd „úti rajzok” címen küldöm be, így szedem rá a Szerkesztőt, meg a közönséget.)

Herkules oly gazdag forrásaiban, hogy még legnagyobb anyni, mint a hányat felhasználának, kárba megy Amint az ember a Cserna partján fölfelé halad, hol a bal, hol a jobb oldalán, sőt a Cserna medréből lát párákat felemelkedni, ott mind meleg forrás van! A felhasználott források vize oly bő, hogy fele elfoly használhatlanul. Amit leginkább sajnáltam, az a hűtő medencékben lerakódott iszap volt, melyet eldobnak. Mind be a Csernába vele!

Nahát ez igazán kár, ebben van a legnagyobb győgyerő, valóban világhírű iszapfürdőket lehetne létesíteni s hogy ezt az állam nem teszi, talán a hely szűke okozza, mert valóban a most fennálló épületeken kívül nem tudom, hol lehetne másokat is emelni.

Hogy vizének batása mennyire páratlan, ezt már a rómaiak felismerték, kik e fürdőt tulajdonképpen alapították. Mesés építkezések lehetnek, mint egyáltalán a híres római fürdők, erre vallanak a bécsi múzeumokba szállított szobrok és nevezetesebb épületmaradványok, melyek között egy felirat van: „Ad aquas Herkuli sacras”.

Tehát Herkules szent vizének neveztek. Mária Terézia idejében, midőn katonai tulajdon képezett, épült a „Terézienhof” és ezzel szemben a nagy katonai kórház, előbbi a tisztikar, utóbbi a legénység és altisztek részére. Ezt földalatti folyosó köti össze a Lajos forrással. Jelenleg az erdőkinestár tulajdona és

állami kezelés alatt áll, aminek tulajdonítható, hogy a legjobb karban van tartva, rendkívül tisztaságot élvez az ember, a rend mindenütt példás és az alkalmazottak vissza nem élnek helyzetükkel a fürdővendégekkel szemben.

A műkertészet remekeit képezik a ritka példányú és fajú rózsák oly nagy mennyiségben, hogy valóban rózsabülgétnek lehetne a parkot nevezni. Kuriozumból elhatároztuk megszámolni a rózsatöket, de a 300-nál belezavarodtunk s nem mentünk tovább. Oly remek példányok voltak köztük, mint egy szilvafa, karvastagságú törzsszel. Nem is állottam meg, hogy meg ne kérdezzem, hova helyezik télen s nem árt meg nekik a kiültetés, meg a költöztetés? „Mind edényben van ez kérem s télen üveg-házba hordjuk be”. Meg volt a magyarázat. Az elnyilottakat minden harmadik nap nyesik le.

Levelem elején azt mondtam: Herkulesnek csak a hire drága s ezt fenntartom.

Igaz azonban, hogy akinek rendelkezésére áll, elkölthet ezereket, amint egy világfürdő, hol fejedelmek, hercegek meg milliomosok is megfordulnak, a legmagasabb igényeket kielégíteni van hivatva, de az is igaz, hogy szerényebb viszonyok között élő betegek is sokkal jutányosabb árakat élvezhetnek, mint a legtöbb kis fürdőhelyen, hol a bérlők kapzságának vannak kitéve s drága pénzen nem jut ahhoz, amit Herkules nyújt, úgy élvezet, mint gyógyulásban. Unikuma még Herkulesnek a tisztességes fiakkeres! Hát ezt lehetetlen ki nem emel-

nem. Rosszul mondtam, hogy Herkulesnek, mert az egész világon unikum. Egytől-egyig tisztességes, becseültes emberek. A taksa a legmérsékeltőbb s ha állandóan egyet használ az ember, még ezt is leszállítja.

Az etkezés sem drágább — legalább júniusban nem volt — mint Gyulafehérvárt, sőt még Herkulesen 1:20 K.-ért ettünk egy elég nagy fél csirkét, hazatértünkben Gyulafehérvárt 1:40 K. ragyogott az étlapon.

A Ferenc- és Nándorudvarban lakó fürdővendégek azokivül a Cursalon Gyulafehérvárt 16% engedményt élveznek. Állami tisztviselők rendkívül kedvezményekben részesülnek, különösen elő- és utóevadban, csak nyujtsák be kérvényeiket febr. márc. hónapokban. Kincstári lelkészek is ide számítanak. De ilyenkor, mint említettem, jó meleg ruhákkal lássák el magukat, hogy az én sorsomra ne jussanak, ki nagyfokú influenzát s egy kisebb fokú tüdőgyuladást hoztam magammal emlékül, melyeknek utóhatását még ma is érzem, de — elek.

Herkules az idén három csapás érte. Először a választás, másodsor a bpesti repülőverseny, harmadszor az árvíz s az ezt megegyező, meg kiserő rettenetes viharok, amilyenek ott végig vonultak, kepzelné sem lehet! Valóban idegrázó, vérfagyaló dörgés, villámlások s mikor a Cserna árja megdagad, zúgása is fokozódik, alvilági hangverseny!

De már elég, a sok a jóból is megárt, hát még . . . A viszontlátásig az Aldunán!

mincs is öntudatos kereszténységünk, alszunk. Az új pogány eszmék nálunk még nem gyűjtöttak harci lángot, de a ker. eszmék sem gyultak ki. Az egyházat nem szerelték le, mert elleni hideg lakatosok voltak, kik eszméikért nem elegendőleg lelkesültek. — Ma azonban nálunk is megkezdtek a harcot s zászlójukra tüzték: „Az emberiség újjászületése új alapon, új eszmékre szert.” „Vallás nélküli társadalom. Új társadalmi morál” kétélű kardjával rontanak a kereszténység ellen. Itt az idő m. t. közgyűlés, hogy felebredjen a közönység álmából s a kardot kiesavarván kezükből érvényt szerezzünk a ker. eszméknek, „hogy felkaroljuk intézményeinket, s mozgató, hajtóerő gyánant bevigyünk hitünket, örök gondolatainkat a közeletnek . . . kevés erejű törekvéseibe, hogy ezeknek és a nagy nemzeti életnek is a hit gondolataival nem csak alapot, de lendületet is kölcsönözzünk. — Rákényszerít az idő, ra a ker. eszmék hódító törtétese . . . rákényszerít saját szenvedésünk . . . szenvedünk, mert szenvedünk . . . nem nyuznak ugyan, de összelapítanak, nem folyó vérünk, de megesz a pokolvar; nem! nem! ezt nem tűrhetjük!”)

Az ifjúság nevelését akarják kezükbe ragadni, mert jól tudják, hogy igen fontos érdek ez, vallásnak és államnak egyaránt, de nem fogadják el a nemzeti nevelés vallásos alapját, pedig ami az igazi allamesaladót megalkotta, az egyedül a vallás. Ez tömörítette egy családdá a legkülömbözőbb népeket, ez szolgáltatta az egyedüli alapot az állami közélet és nemzeti jogi rend számára. Innen van, hogy a nemzetek letűnik alapját is a vallás sziklájához láncolták, királyaiknak koronákat a vallás sáfáraitól kérék, viszont tisztelet, hatalmat, gazdagságot juttattak neki. A százasok tölg csak gyökereiben bírja erejét, s hanyatlásának, elsatnyulásának első percei azok, midőn a gyökér nyálaka ereje megszűnik. A társadalom élető eleme a vallás s ama csapások, melyek a vallás-erkölcsöket megingatják, romok alá temetik a társadalmat is.

A liberálisták az összhangzatos neveléssel akarják a társadalom boldogulását s ezt úgy velük elérni, ha az iskolákból származik a felekezeti vallásoktatást s hozzá az „általános kereszténységet.” Az egyes tantárgyakban, az isk. fegyelmezésben rejlő erk. értékek kihasználása által törekszünk vallási nevelést adni. A néptanító tehát hason oda, hogy becsületes jellemű ifjakat neveljen. Megvalljuk, magas röptű, fenkölt és elfogadható finom okoskodás s valóban a gyermekvilágban napról-napra kifakadó erk. felekely, az egyre növekvő erk. züllesnek zanjongó tengeren talán még mentődeszka lehetne a becsületes jellem nevelése.

Szükséges is, hogy az iskolák vallás- és jellegkülömbőség nélkül magukéva tegyék a becsületes jellem nevelését, mely a társadalom kavarogó örvényében virraszt, „mint elpusztult templomban az utolsó lámpafény.” Tiszteljük azt, mint utolsó támaszt. Gondosan őrizzük nemzeti jellegünk magasatos romját.

Ápoljuk mi is kisdedeink keblében a becsületet, „mint elpusztult templomban az utolsó lámpafényt,” de sirjunk a templom pusztulása fölött és ha jámbor kezeink újra akarják építeni, ne tévesszük össze a szentély lámpáját, vagy is becsületet, amaz oszlopokkal, melyeken nyugszik. Egyesítsük a becsületet a vall. erk. neveléssel a fogékony szívvel s beillatozzuk és megmentjük a társadalmat. De ha a vallásoktatást iskoláinkból származtatjuk, mi lesz a becsületes jellem, hanem a vallásnevelés meleg-

ágyában nő fel? Gyökeretlen sápadt virág, habár nem minden illat nélküli. Rídek elv lesz, melyet a gyermek meg nem ért, rozsrabajló természetű csakhamar kibúvót talál s a tanító azon veszi észre magát, hogy növendékei ügyességnek tartanak mindent, a mit büntetlenül tehetnek. Próbálták már Amerikában, Franciaországban, de panaszkodnak is. „Iskoláink nem nevelik, hanem rontják a gyermeket, a gőgöt, a hiúságot, nagyzási mániát oltják a gyermekekbe.” A nevelés arra van hivatva, hogy az akarat uralmát biztosítsa a szenvedélyek felett s áldozatkész lelkületet teremtsen. De hogyan érje el ezt azon irányzat, mely tankönyveiben az öngyűkösságot, párbajt stb. csak azért karhóztatja, mert a közjóra nézve veszélyesek? Ime vallásoktatás nélkül csak silány érveket tudnak felhozni a gyermek erkölcsbiztosítására, melyeket ha sikerül is meghonosítani a gyermektömegben, annak tiszta erkölése talán még él „de senyved, teng, úgy, ahogy! hasonlóan ama betegekhez, kik méltatlanul lézengnek az ősi napvégsugarinal.”) Az erkölcs leghívebb őre tehát a vallás. A történelem komoly szavú muzsája hangosan igazolja, hogy midőn az istentelenség óriási veszélyekkel sötétíté a földet s a gonoszság dülő viharai tomboltak a föld hátán s a tévely orkánjai rombolták a nemzetek erkölcesit: a vallás, mint hajdan „Noé bárkája a viharok zajgó habjain magasabba vonult és felemelkedvén, magával vitte s őrizi, hogy majd visszadhassa azon elveket és erényeket, melyek a társadalom egyedüli képesek megmenteni.”) Következőleg a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül nem lehetséges, mert aláhaza az oszlopokat, miken a haza és a nemzet nagyságépülete áll.

A vallásoktatás kizárását politikai okokkal is támogatják, hogy megszűnven — mondják — a hitfelekezeti ellenszenv, egyesüljenek a honpolgárok s megszülessék a nemzeti állam, hol egy dobbanással ver mindegyiknek a szíve, hol mindnyájan egynek érzik magukat. Az így fellobbantott hazafias érzés az ifjú lelkekben felépíti a szellemi egység fényes palotáját. — Valóban elismerjük, hogy „szép csillag a honszeretet, gyönyörűségeen ragyog”,) de kerdjük mi jogon monopolizálják a nemzeti érzet láng-érzelmeit? A vallás- és a honszeretet ugyanegy kebelben honolnak, az embert a polgártól külön választani nem lehet. Hogy valaki szeresse hazáját, lelkesen dobogjon érte a szíve s ha kell dicső halált haljon érte, azért kell származni a vallásoktatást? Csak az úgynevezett egyöntetű tanításban gyűl ki a honszeretet szikrája? Mióta a felekezet nélküli iskolában megismertették a fennálló liberális rendet, a modern állameszmét, az attetsző humanista morált, azóta születtek meg a hazátlan bitangok, kiknek sem istenük, sem hazájuk! Azóta a kihágások és büntények száma rengetegre rugott. Csalás kicsiben, zsebmetzés nagyban köznapi lett, mert így kívánja ezt az egyöntetű tanítás által meghonosult egyéni szabadság! És azok, kiknek hamvai ott porladoznak ismeretlen rögök alatt a szabadságról ontván drága vért, az u. n. egységes tanításban tanulták-e meg a hazát szeretni?

A vallásoktatás mellőzésével tehát az egységes állam erősítését akarják szolgálni zavar-talan módon. — Nemzeti érzés kell! Pátriótizmus szükséges, de iskolabürokratizmusra nem szorulnak! Nemzeti egységre a gyermekeket nem

2) Bougaud.

3) U. A.

4) Petőfi.

mesterségesen idomítani, de nevelni kell; a nevelés pedig művészet, mely abban áll, hogy az ifjú lelkekben a lelkiismeret bírói székét megerősítse, hogy a bíró szavának szót fogadjanak. A világ nem a tudósoké, az az emberiségé. S az emberiség szívéből megnyugvást, boldogságot kíván, lelkiismeretlenségre pedig boldogságot alapítani nem lehet. A vall. okt. elleni pedig szélsőségre is esnek azáltal, hogy lelkiismereti jogkorlátlan szabadságát, salaktalan idealizmusát proklamálják, ez pedig a történelem tanúsága szerint nem tömörülésre, hanem decompozícióra szokott vezetni, hacsak magasabb elvek nem mérséklék annak hatását. A vall. okt. kizárásán alapuló egyöntetű nevelés a hazának sohase lesz hasznára, mert megtagadja azon alapot, melyen az államnak nyugodnia kell. Atheus állapot a világ nem látott, pedig a liberálisták elve egyenesen oda vezet. Példárá Franciaország, hol az erkölcesstan 1882. óta mint külön tantárgy szerepel, melynek tekintetével az iskola neutrális jellegére, melynek kellene minden vallási vonatkozást; ma azonban ott az iskolák megtagadva neutrális jellegüket, egyenesen vallásellenes szellemben működnek, mert a vallás nem tudomány, hanem az élet kérdése, az élet pedig átöleli az ember egész valóját. A tudás szöveteke a siron túl elalszik, hogy a reménytelenség karjaiba dőljön, a hit pedig a halál által érintetlen marad, hogy hivatit őrzőangyaloként a sejtelmek országába kísérje. A vallásos meggyőződéssel szemben az iskola semleges nem maradhat: vagy mellette, vagy ellene! Következőleg a népiskolában vallásoktatás nélkül valódi nevelés nem képzelhető, mert avatatlan kézzel felforgatja valláskülömbőség nélküli családi szentély vallásos meggyőződését s kaput nyitva a vallástalanságnak, veszélyezteti azt az alapot, melyen minden művelttársadalomnak állania kell.

(Vége köv.)

H I R E K.

— **Személyi hír.** Körödy Péter dr. kanonok pár hétre városunkból eltávozott. Gaudernach szeheni hadtestparancsnok 15-én este városunkba érkezett, hogy a helyőrség ezredgyakorlatát személyesen vezesse.

— **Nagyboldogasszony napján** az ünnepi szentmisét Tamási Áron prelátus-kanonok tartotta. Szép számban jöttek az ősi székesegyházba e napon a vidékről is; kora reggeltől egészen a nagymiséig tolongott a hívők serege a gyóntatószék körül. A szép számban egybegyűlt híveknek Biró Ferenc káplán tartotta ünnepi szentbeszédét.

— **Öfelsége születésnapja.** Nyolcvan éves királyunk születésnapját kegyeletes tisztelettel s a kifejtető legnagyobb fényvel ülték meg.

Reggeli 7 órákor a helyőrség a gyakorló tereen tábori misén vett részt, melyet Darabánth tábori lelkész mondott.

9 órákor ünnepélyes szentmise volt a székesegyházban, melyet Tamási Áron praelátus végeztet segédlettel. A hatóságok testületileg, a hívők szép számban jelentek meg a hálaadó istentiszteleten.

— **Szent István napján** 9 órákor lesz az ünnepélyes istentisztelet a székesegyházban. Az ünnepi szentbeszédet Biró káplán mondja.

— **Madárijesztők városunkban.** Valami fővárosi szünetező társaság el akarta hozni a párisi színművészeti „non plus ultra“-t hozzánk is aug. 15-ére. Azt mondják, hogy a közönség kitünően mulatott volna, ha a Chanteclair — madárijesztők eljöttek — volna. A szárnyasokat már színpadon hordozzák, bestiakat is szerepeltetnek a pesti orfeumokban s más „előkelő” mulatóhelyeken, most még csak a hullók vannak hátra. Brrr, kedves társadalom!!

— **Negyven éves papi jubileum.** Lelek emel, magasztos ünnepélye volt e hó 7-én Kudzsi nagyközönség katolikus és magyar lakosságának. Ekkor ünnepelte ugyanis I. a z r Mór helybeli római k. lelkész pappá szenteltetésének 40 ik évi emléknapiját. Már az ünnepély vigiliáján az áll. el. iskola növendékei tanítóik vezetés alatt lampionos menettel tisztelegtek az ünnepelőt, s a növendékek éneke és üdvözlése mellett U r b a n József áll. isk. igazgató lelkész szavakban üdvözölte a lelkész papot, hitoktatót és hazafit. A jubiléus meghatározott szavakban köszöntötte meg a szép óvációt. Másnap délelőtt a kir. vasgyári tisztis és altisztis kar és a díszbe öltözött tisztek a vasgyári zenekarral előköt, harsogó zenével vonultak fel a szépen feldíszített és a hívőkkel zsufolásig megtelt templomhoz és kezdetül vette az ünnepélyes istentiszteletet. J a n c s ó Ernő kerületi főesperes, piskitelepi plébános nagyratásta, tőle már megszokott gyönyörű beszédben méltatta az ünnepelt érdemeit, mely után a jubiléus az ünnepélyes szentmisét mutatta be. Az istentisztelet ünnepélyességét nagyban emelte Tajthy Zoltán gyönyörű éneke. Istentisztelet után a tisztelet és zenekar díszmenettel vonult a színtérre szépen feldíszített paplak elé, hol nagy közönség jelenlétében a vasgyári tisztis és altisztis kar élén B e r g h Tivadar kir. bányatanácsos, főfelügyelő és vasgyári főnök lelkész szavakban üdvözölte lelkészünket, méltatva papi tanítóit és hazafit érdemeit, mit a jubiléus szívéhez szóló meghatározott szavakban köszönt meg. Délben a helyi intelligenciát és egyházi tanácsot látta vendégül a közkezdveltség plébános, hol szívből-szebb felköszöntők fűszereztek a gazdag lakomát. I. a z r Mór hosszas papi pályáján működött Csiksomlyón mint kepezdei hitoktató és segédtanár, Székelyudvarhely mint tanító és hitosónok. Volt még két és fél évig mint lelkész Györgyfalván is, működése többi részét Hunyadmegyében töltötte el. Szászvároson volt 21 évig és Kudzsiroson már nyolc éve működik lelki haszonnal, áldásosan az Úr szőlőjében. Szászvároson ottani lelkészkedése alatt a teljesen elhanyagolt, romladozó zárdát teljesen rendbehozta; a kijavított templomba új orgonát, vaspadokat és festett ablakokat készíttetett és a zárdapépületet is teljesen jó karba helyezte. Kudzsiroson lelkész papi buzgalommal iparkodott mindig a hitéletet emelni és e polgylott nemzetiségű és különféle vallású gyári munkások között a szeretet vallását hirdetni az Úr Jézus nevében, Jézus szent Szíve szerint.

— **A keperől.** Hogy a papok és a kántorok írtoznak a kepezetektől helytől, érthető. Mert a székely kepe nem más, mint az úrbéri tizednek egy igen megőregedett fia, s mint ilyen nem szívesen fizet a szabadságban élő nemes székely nép, vagy ha igen, nincs is közönet benne. Augusztus első napjaiban megkezdődött a kepehordás s tart egészen májusig. Nagyon természetes dolog, hogy papnak, kántornak ezen kilenc hónap alatt otthon kell lennie, mert ha egyszer kepet akartak fizetni s nem volt oda-haza, ütheti a következő évekig a kepeje nyomát. Mert ebben borzasztó szigorú rend van. A községi előjáróság elsőrendű kötelességének

tartja a kepet felhajtani s így örülhet neki a boldog kepeképő pap és kántor, mert mindig van pénze, amelyet nem gabonából, hanem a hitelszövetkezettől adósságra csinált. Jogos fizetése az egyeseknél kamatozik, míg a pénze a hitelszövetkezeteknek vagy a bankoknak jövedelmez szintén kamat képeben. Ha pedig kepet kap, akkor a kepe értékét a kepezővel kell megitatni, különben meg azt sem érdemi meg, ami gyengét kap. Ki is fogott az egyik kántor az egyik jó kepet fizető atyafin. Elmegy a bácsika leróni az ő kepetartozását a kántornál is. Mellestleg megjegyezve otthon először a csűr oldalán, illetve a székerekén a kéből kihulló szemeket kicsépelte, nehogy esetleg az úton hulljanak el. Nagy alázattal beállt a kántorhoz, hogy ő is kepet hozott. Jól van urambátyám — mondja a kántor s hogy hamarabb menjen, ő is segít elrakni. A kántornak feltűnt a gabona gyengesége, de nem szólt semmit addig, amíg az atyafit szokása ellenére is be nem rugatta. „Köszönöm a tiszteletet”, mondja a bácsika! Szívesen, csak vegye tudomásul azt is — mondja a kántor —, hogy a kepeje értékét leitta s ha valakinek azt találja mondani, hogy nekem kepet hozott, nyilvánosan felpofozom. A másik atyafi meg azt mondja a plébánosnak, hogy „jó kepet hoztam plébános úr, de aztán jó nagy Dominus vobiszkumot is vagyon érte”. Szóval, elég sok epizóda van a kepezésnek. De ha ehhez hozzávesszük még azt is, hogy mily sok összeütközése van a papnak és kántornak a kepe miatt a néppel, akkor nem lehet csodálkozni azon, ha mindenki kepe megváltást kíván. A törvényt végrehajtani, hogy a kepet ne a pap és kántor szedje, szinte kivihetetlen Csikországon. Egyetlen megmentőnk, a székely nép sorsát is szíven viselő nagy államférfiunk, Apponyi, a kepe megváltásáról szóló törvényjavaslatot kormányválság miatt be-terjeszteni nem tudta, s így még sokáig kell kinőlni vele. Ez pedig oly kínos állapot, ami a törekvő, az önzertes és tette vagyó papjaink és kántoraink komoly munkáját bénítja meg. Ezen pedig föltétlen segíteni kell.

— **Szerzetes iskola megnyitása.** A Ker. I. T. igazgatósága értesíti a keresztény szülőket, hogy a Keresztény Iskolatársulók vezetése alatt elemi és polgári iskolával egybekapcsolt „Szent József fiú-nevelőintézetben” (Budapest I. Istenhegyi-út 32.) a beiratkozások megkezdődtek. Havi eltartás 70 kor. Gondos nevelés-tanítás, jó levegő és egészséges táplálék biztosítva.

— **Új magán iskola Csikvármegyében.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a Székely erdőipar részvénytársaság gyimesi telepén magán elemi iskola felállítására engedélyt adott s a megnyitandó iskolát a Csikvármegyei kir. tanfelügyelőség közvetlen hatáskörébe utalta.

— **Petőfi Sándor arcképének megrendelése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter felhívta az ország valamennyi kir. tanfelügyelőjét, figyelemztessék a hatáskörükbe tartozó gondnokságokat (iskolaszékeket) igazgatóságokat, hogy a Petőfi Társaság által egyik kiváló festőművészünkkel megfestetett Petőfi arcképet, mely példányonként 15 K-ért rendelhető meg — a nagy magyar költő hirneve és kultuszának terjesztése céljából a lehetőséghez képest mindenütt szeressék be.

— **Petőfi emlék Marosvásárhelyen.** Marosvásárhely város, a városi színpad-egyesület kezdesére, gyűjtést indított, hogy Petőfi Sándornak maradandó emléket állítsanak. A szükséges pénzösszeg már együtt is van. Az emléket tervét Kallós Ede szobrászművész meg is mintázta. A művész magas kivitelű domborművön azt a jelenetet örökíti meg, amint Petőfi Bemmel a csa-

tába indul. A háttérben a költészet muzsájának alakja látható, arcán fájdalmas sejtelem ül, mintha tudná, hogy Petőfi többé nem tér vissza. Az emléket harasztj termésköböl faragják és a város főterén állítják fel, ahol a költő egykor a Görög-fele házban lakott. Az ünnepi leleplezés idejét az ősszel állapítják meg. Mindenütt emlékednek a díszes szobrok, csak Gyulafehérvár marad mögötte az ilyen háladatos és kulturális cselekedeteknek. Pedig hát egy-egy ilyen momentum a mi polgártársaink hazafias érzésének sem ártana. Hanem hát ahhoz sok minden kell, ami nincs itt.

— **Könyvtár a gazdaköröknek.** A m. kir. földművelésügyi miniszter a tekerópatáki gazdakör részére egy 100 kötetből álló s a megállapított minta szerint az I. II. könyvesportokból egybeállított népkönyvtári könyvgyűjteményt, ezen kívül a gazdakör részére a népkönyvtár elhelyezése céljából egy könyvszekrény beszerzésére 20 koronát engedélyezett. Ha olyan életrevaló volt ez a gazdakör, hogy könyvtárat tudott szerezni — ajándék utján, a jó példát más gazdaköröknek sem árt követniük. Hadd művelődjék — okos vezetés alatt — székely népünk, melyről annyi anekdóta forog közkezen műveltség dolgában.

— **Gazdakörök a községeknek.** Panaszokat hallunk, hogy a kath. sajtótermékeknek nincsen közkezele. Nem lehetne-e segíteni a bajon úgy, hogy minden lelképásztor — az előjárósággal illetve buzgólkodjék a gazdakörök megalapítására? Együtt erővel könnyebb volna ratereit a jól összetartott gazdakör figyelmét a jó sajtó pártolására. Az érdekek és szethuzás korában az összetartozás erejével kell visszahatni a keresztény eszméktől pártuló lelkeket.

— **Panaszok az új földadókataszter miatt.** Az országsterve megkezdett földadókataszter kijelölési munkálatait a mezősegi birtokosokat súlyos megerőltetéssel fenyegetik. Ennek elhárítása céljából Maros-Torda, Kolozs, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyék mezősegi érdekelteit a múlt hó 3-án Kolozsváron értekezletre gyűjték össze és sérelmeiket memorandum foglalta, fölterjesztették az országos földadó-bizottsághoz. A memorandum foglalkozik a Mezőség kedvezőtlen talajviszonyaival, vízhiányával, a népesség gyér volta miatt állandó munkáshiánnyal, kiemelve a termékeny nehezen értekesíthető voltát, midőn az egész Mezőségen csak egyetlen vasúti vonal van, — a marosvásárhelyi-besztercei, amely kedvezőtlen irányú; s részletesen ismerteti azokat a kedvezőtlen földrajzi viszonyokat, melyek a Mezőség egész lakosságát sújtják. A memorandum négy pontba foglalja az érdekeltektől kívánt dolgokat. Biztosítékot kérnek arra, hogy a kertművelésnél a négy érdekeltektől a négy osztályba sorozás révén 10 százaléknál nagyobb adóerrel ne vigyenek keresztül; a legelő-, szőlő- és erdőművelési ágazatoknál semminemű adóemelés ne törtenjék. Ezenkívül részletesen is megjelölik az érdekeltektől a sérelmeket.

— **Értesítés.** A szamosújvári világozó szent Gergelyről nevezett úrm. kath. fiarvasházban jövő tanévre meg őt alapítványi hely van üresedésben, amelyre nemcsak árva, hanem élő szegény szülőknek gyermekei is felvétetnek ezen alkalommal. A pályázatot az intézet igazgatóságához mielőbb benyújtandó.

— **Az ifjuság testi nevelése.** Sok szó esik az ifjuság testi neveléséről. Egyik így, másik amúgy szeretné megoldani. Ezt az ügyet szolgálja M o s s o Angelo „Az ifjuság testi nevelése” c. könyve is, mellyel a Magyar Athléikai Szövetség kezdi meg könyvtára sorozatos kia-

beszámolni: mert általános benyomás az, hogy a magyar középiskolában szinte túlhajtott ez a bukdaeselő és reparáló eljárás.

Az iskolai év ünnepélyes megnyitásakor szokásos a fegyelmi szabályoknak a díszteremben az egész ifjúság előtt való felolvasása és megmagyarázása. A kolozsvári piaristák praktikusabban teszik: náluk minden osztály főnöke a saját osztályának magyarázza meg az iskola törvényeit. Ez jobban marad meg, az meg ünnepélyesebb. De hiába: verba volant. Az ünnepélyes olvasásnál sok fiú nem figyel oda, vagy nem jegyzi meg a mondottakat. Sok esetben előjött, hogy a fiúnak tiszta tudomása nem volt róla, miben jött összeütközésbe a disciplinával. Pl. pénz nélkül szabad kártyázni, csak pénzre nem, mondta az egyik delikvens, midőn felelősségre vontuk. Azért kívánatos, ha az ünnepélyesség mellett az osztályfő első óráját a fegyelmi szabályokkal tölti el.

A tanári körökben halálozás, nyugalomba vonulás és tanügyi érdekek folytán változások történtek, melyeket az értesítők külön pontban közölnek. Ennek is igen tarka a címezgetése. Az egyik programban találunk ilyen címet: személyzetiek. — mintha csak valami circuszról vagy szállodáról volna szó; — mert egy főgimnáziumnak tanári kara vagy tanári testülete van, de nem személyzete, mint pl. amazoknak. Mindenben tartuk meg tehát lehetőleg a decus publicumot.

A státus egész tanári karából meghaltak: Buslig József, aki 17 éven át tanára és 2 éven át igazgatója volt a brassói főgimnáziumnak. Működésével megérdemelte volna, hogy életét és pályáját méltóan kis nekrológot kapjon az értesítőben, mely csak a gyász hatásával, a végtisztesség adással S. Bálint György tanár gyászbeszédéből kiragadott néhány gondolatlall örökíti meg kegyeletes emléket. A csiksomlyói tanári testület Petres Andrásban egyik nyugalmazott tagját veszítette el, aki 27 éven át volt státusi tanár. Életének rövid változatával és volt tanítványai, Antal Áron búcsúzójának közlésével emlékszik meg róla az értesítő. Általában talán nem épen a megillető kegyelettel bánunk el a megholtakkal.

Nyugalomba lépett 30 évi érdemes szolgálat után S. Gáspár, székelyudvarhelyi igazgató, meg G. Á. Balázs székelyudvarhelyi tanár közel 28 évi működés után és betegsége miatt G. Á. István kézdivásárhelyi tanár. Két intézetnek új igazgatója lett: Brassón Á. Goston Lajos és Székelyudvarhelyen Tamás Albert. A státusi tanárok testületébe jutottak: C. Serhelyi Sándor, Horánszky Károly, Patay József dr., Szabó István és Varjú János kolozsvári piarista tanárok, Jakóvics Dénes, Kovács János, Kályáni Ferenc és Jancsó Béla Székelyudvarhely, dr. Sz. Nagy Gyula Csiksomlyón, Bodó Ferenc és Albert Vilmos Gyulafehérvárt, Weinmann Sándor Kézdivásárhelyt. Két tanár állásáról lemondott és a státus szolgálatából eltávolzott. Áthelyezés volt a piaristáknál öt, a többi intézeteknél hat. A státus intézeteinél nincs valami feltűnő változás az áthelyezésekkel; erre pedig, ha csak a státusra nézve megterhelő kiadással nem jár, módot kellene nyújtani, mert ez is a tanári tapasztalatszerzés egyik eszköze lehet. Lehetséges esetleg az illető akaratával abból a célból is áthelyezést eszközölni, hogy talán egy szolgálatban idősebb tanár idején bejusson valamely szerződés biztosította magasabb fizetési fokba, ha ilyen egy intézetnél megírul és az illető az előlépés kedvéért szívesen veszi az áthelyezést.

Ez az eset ugyan most az állami fizetési pótlékkal mind ritkábban fordul elő.

Intézeteink tanári testületeire és tanulóira egyaránt főleg és buzditólag hatnak a hivatalos látogatások, amelyekről olyan épületesen számol be nemely értesítő. Mindenesetre nem száraz adatai, hanem valódi ünnepségei ezek az iskoláknak. Püspök Urunk mint a státus intézeteinek legfőbb igazgatója az értesítők adatai alapján minden főgimnáziumot meglátogatott, kivéve a marosvásárhelyit. Megfigyelte az előadásokat, a hitbuzgalmi egyesületek működését, mindenütt buzditó szavakat intézett az ifjúsághoz, s a vallás-erkölcsi nevelésnek az üdvös munkáját annak legfőbb kegyelmi eszköze: a gyakori szentgyónásra és szentáldozásra való buzditásával eredményességében emelte és fokozta. Meglátogatta az intézeteket a két kir. főigazgató: Kunz Elek és Walthert Béla. A gyulafehérvári intézetnél nem volt főigazgatói látogatás, Csiksomlyón is csak egy tanár előadásán jelent meg a főigazgató. Az állammal kötött szerződések revíziója céljából a főigazgatók és a státusi előadó több intézetnél jelentek meg. Pál István apátkanonok, referens 5 intézetnél vezett hivatalos látogatást. A püspöki biztosok és világi gondnokok is elvégeztek minden intézetnél látogatásukat, csupán a marosvásárhelyinél nem találunk erről semmi említést. Ezeket kivül a nagyszabású tanterv-területnek igazgatói II. értekezletük alkalmával látogattak a brassói főgimnáziumban, s a kolozsváriban dr. Gönczi Jenő min. s. fogalmazó a miniszter kiküldéséből tanulmányozta a középiskolának, mint a társadalmi élet, s egyuttal az állam kiváló tényezőjének működését.

(k.j.)

Szerkesztői üzenetek.

P. Mathé Ö. Sajnos, a lapszámok nincsenek meg. Köszönet.

Pesszimista. Nagyon pesszimista.

Sarpatok. Effélel nem közlünk.

Görzius. Egyik jón. Másik nagyon — rejtélyes.

K. J. Privigyé. Csak rajta. Épen amiatt fáj a fejkünk.

Kudzsir. M. Á. Szívesen látott vendég lesz.

Köpec. „Még nem untuk meg.” Mire való hallgatni?

M. F. B. A tudósításokat köszönjük. Első cikke kissé száraz volt, a legutóbbi nem eredeti gondolat. De szíves munkálkodását azért ne szüntesse be. Hiszen a a hírszolgáltatás nagy érdem.

Pályázat.

Magyarzsákokod (Udvarhelym.) róm. kath. hitközség iskolaszéke a kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalmazás: a) 15 kalongya búza; értéke 32 kor. b) 15 kalongya zab, ért. 20 kor. c) 20 véka törökbuza, ért. 33 kor. d) 3 öl (régí) kemény tűzifa, ért. 60 kor. e) 30—31 tanköteles gyermek után tandíj 34 kor. f) 3 hold föld haszna 30 kor. g) stóla átlag 20 kor. h) vallás alapból 103 kor. i) Horváth-fele alapból 24 kor. j) Fogarasy-fele alapból 48 kor., államsegélyből 696 kor., összesen 1100 korona és az arra jogosultaknak megfelelő korpótlék az államtól. Lakás: 2 szoba, konyha, kamra és gazdasági épületek.

Kötelesség: Az osztatlan I—VI. osztályú elemi népiskola önálló vezetése a püspöki tanterv szerint és lelkész irányítása mellett, a mikor Magyarzsákokon isteni tisztelet és más funkciók végezhetnek

közreműködés. Pályázati határidő augusztus 31. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények iskolaszéki elnök címére küldendők.

Székelyvécke, 1910. augusztus 3-án.

Kádár Máttyás,
iskolaszéki elnök.

Szám 768—1910. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1910. évi 5466 számú végzése következtében Dr. Fried Armin gyulafehérvári ügyvéd által képviselt wieni cég Sax Kotraschek javára 187 K. 56 fill. s jár. erejű 1910. évi július hó 7-én fogantatott biztosítási végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 2130 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: árú nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1910. évi V. 822. sz. végzése folytán 187 kor. 56 fill. tőkekövetelés, ennek 1910. évi május hó 31. napjától járó 6% kamatai, 1/8% váltódíj és eddig összesen 88 kor. 75 fill. erben bírólag már megállapított költségek erejű, Gyulafehérvárt leendő eszközésére 1910. évi augusztus hó 19-ik napjának délutáni 5 órája határidőül kitézik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szűkség esetén becséron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi t. cz. XL. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulafehérvárt, 1910. évi július hó 21. napján.

Papp Károly, kir. bir. végrehajtó.

Kellő intelligenciával bíró magános nő,

aki a házvezetésben megfelelő jártassággal bír, ajánlkozik házvezetőnek esetleg papí házhoz is. Megkeresések „Fruktuóza” cím alatt Gyulafehérvarra postafiók 7. küldendők.

Gyermekjáték
a Schicht szappannal való mosás,
mert egyszerre tisztít és fehérít is,
s meglakait minden furdaságot
és megpuhított!

Dániel Imre „Diarium“=a.

(Folytatás.)

(Cont. pag. 105.) Hoc Sapientiae gymnasium, in quo praedictam Bibliothecam collocatam esse dixi, originem suam acceptam refert Leoni X. Pontifici, qui dispersa per Urbem studia in unum redegit, inchoatis aedificiis, quae sub Gregorio XIII., Sixto V., Clemente VIII., subsequentibusque Pontificibus incrementum paulatim acceperunt: donec Alexander VII. totam Fabricam, Borromino Architecto ab solvit Anno 1660. Ab eodem Pontifice laudata Bibliotheca instructa fuit, unde et Alexandrinae nuncupationem hodie retinet. Bibliothecae hujus aedificium magnificae totius Collegii structurae adprime respondet. Magna in ea librorum copia, ad quam ejusdem Pontificis jussu Bibliotheca quoque Constantini Cajetani translata est. Ibidem sex Cathedras, praeter alias jam dotatas, instituit idem Pontifex: quarum una est de Controversiis fidei, altera de Historia ecclesiastica, ceterae de jure tam Canonico, quam Civili.

XI. Domi omne tempus Postalibus expeditionibus impensum fuit, pluvio die omnem egressum impediendo.

XII. Ante prandium diverti ad hospitium novum, quod mihi ab Agente Aurelio de Angelis conductum fuit. Illud diligenter consideravi, cum Domina Donus contractum inivi de praestandis mihi obsequiis mutuos sermones habui, pactum(que) inter nos fuit de 25. Paolisa me men- (pag. 106.) struatim persolvendis. Optima foemina pro praecipua domus suae, rei(que) suae familiaris jacturae causa hanc unicum allegabat, quod cum Filia sua Viro impotenti in matrimonium elocata fuerit, illo subinde ex fundamento impotentiae pro nullitate Matrimonii agente, lites(que) diuturnas in Curia Romana suscitante, litibus omnis sua pecunia pessumdata sit.

A prandis stupendam Basilicae Vaticanae S. Petri Cupulam ad supremum usque nodum conscendi. Haec ingentibus Sixti V. Pontificis sumptibus extracta est, atque non immerito, sive fabricae elegantia spectetur, seu commodus ad summam altitudinem adscensus consideretur, inter orbis miracula recenseri potest. Intra Cavitationem nodi, qui eminus conspicuus aliquot palmorum magnitudinem exhibet, viginti et amplius homines percommode recipi possent. Ferrea scala ad illum deducit. Interno hujus Nodi lateri incisus est, Gustavum III. Regem Sueciae d(ie) 28-va Decembr(is) 1789. nodum hunc cum aliquibus de suo Comitatu subivisse. Inscriptio haec, characteribus quidem latinis, Suecica tamen lingua adposita est. Ex eminentissima hac Cupula in omnem circumquaque Urbis partem oculos circumferre, Urbisque splendida aedificia (In marg.: nobilissimosque hortos) considerare summa est voluptas. Statuae, quae frontem Basilicae ornant, inferne aspectae, vix adparent, superne tamen et proximo accessu visae, enormis magnitudinis molem oculis sistunt. Ne ab illis, qui Machinam hanc curiositatis causa lustrari sunt, superna illa loca quacun(que) immunditie commaculentur, adfixis hinc inde excommunicationis censuris per Pontifices provisum est, quas tamen, urgente necessitate, violari videbam.

(Pag. 107.) XIII. A summo mane ad seram usque noctem cadentibus sine intermissione pluviis, intra hospitii parietes conclusus perseveravi.

XIV. Idem impedimentum me rursus hospitio adfixit. Hac die, quae Sabbathum fuerat Dominicam sexagesimae praecedens, consueti equorum cursus in Urbe initium ceperunt. Observatione dignus est, grandioris campanae pulsus, qui in monte Capitolino fit paulo post, quam pro salutatione Angelica ad meridem pulsatum sit, annunciari Romae initium solennium Bachiferiarum, mutuas(que) undique fieri gratulationes de initio hoc feliciter recurrente, quemadmodum in nostris terris in solemnitate Dominicae resurrectionis felices Alleluja. adprecatio praestari consuevit. Audita illius campanae voce ingens est in Urbe júbilus, licet(que) jam in larvis, et Maseharis in publicas Urbis plateas exire.

Ab hodierno die Theatrales etiam Alumnalium Collegiorum lusus exordium sumunt, (In marg.: continuis diebus decem duraturi) Ad hos frequenti numero religiosorum praesertim Institutorum Viri comparere solent, quibus ampla hoc tempore venia tribui consuevit aduadi, etiam sine consortio socii Collegia, quae lubuerit. Occasio haec ab illis, quos solitudo religiosa taedio complevit, ad invisenda etiam ea loca diligenter impenditur, ad quae per decursum anni accessus vetatur. Id genus theatrales lusus per Comicos Urbis homines, Collegiorum Aere conductos produci consueverunt, at(que) ad seram usque noctem extrahuntur.

(Pag. 108.) XV. Dominica Sexagesimae in templo Patrum Augustianorum Divinis interfui, miram(que) at(que) notatu dignam cerimoniam in quodam Reliquiario, quod in laterali quapiam Ara expositum fuerat, ad sacristiam deferendo observavi. Postquam sacerdos Augustinianus ad hanc Ara(m) sacrum fecisset, sub lectione ultimi Evangelii faces duae accensae sunt. His duo saeculares viri instructi praecedebant, illos sacerdos cum Reliquiario utraq(ue) manu tento sequebatur. Ad sacristiam postquam ventum fuisset, ad cuiuspiam ibi siti altaris duo latera in genua provolutus, qui faces deferebat, conetis(que) aliis (In marg.: qui in sacristia aderant) se ad terram incurvantibus, sacerdos cum praedicto reliquiario eum in modum, quo cum Sanctissimo Benedictio tribui solet, praesentibus benedixit, relicto(que) super Altare reliquiario, sacerdotalibus vestibus se exiit. Insolitus est hic benedicens modus, solis(que) Monasticis templis proprius!!

Splendidissimum est Patrum Augustinianorum in Urbe Monasterium, quod immediata vicinitate Templo conjungitur, atque aptius fortasse Principis cuiuspiam habitationi, quam Augustinianorum Mendicantium domicilio. Ad Bibliothecam nobilissimam, quam Patres Augustiniani habent, quamquam publico usui nondum dicatam, aditum mihi fecit P. Assistens Germaniae, Vir summa humanitate praeditus. Hanc Angelus Rocca Camers, Augustiniani olim Instituti alumnus, dein Episcopus Tagastensis, et Apostolici Sacram Praefectus (Pontifices Romani Ordinem Augustinianum hoc honore cumulare solent, ut unum ex ejusdem Alumnis officio Pontificii Sacristae admoveant, at(que) episcopali dignitate in partibus ornent) omnium Artium, et Scientiarum genere refertissimum, Viro (pag. 109.) rum item illustrium iconibus ad vivum expressis ornatam, longo temporum spatio, magno(que) labore, ac sumptu comparatam, Coenobio S. Augustini Urbis dicavit, do-

navit(que), ut animi grati pietatem (Verba inscriptionis lapidi, qui in vestibulo Bibliothecae positus est, incisae sic referunt) erga familiam Augustinianam, Parentem, ac Altricem suam, et erga litteratos, litteratorum(que) patetaceret Anno Salutis 1605. Magna incrementa accepit cum tempore praedicta Bibliotheca. Lucas enim Holstenius libros suos editos complures huic Bibliothecae adsignavit: qui tamen in Ecclesia B. M. Virginis de Anima, Nationis Germanicae, Sepulturae sibi locum delegit (Superius de Luca Holstenio facta est a me mentio). Sed praepremis accessione librorum, qui a Cardinali quondam Passionei per Augustinianos 40. millibus scudorum empti esse dicuntur, increvit haec Bibliotheca, ut jam haud immerito inter celebriores romanas numerari queat. Librorum ea est collocatio, ut per omnem vasti aedificii amplitudinem, tres in Gyrum sint contignationum ordines. Portulae, per quas ad altiores illos loculos fit ascensus, fictitiis libris pictoris manu adumbratis ornantur. Bibliothecae Archivum incumbit. Brevitas temporis longiores me (In marg.: hac occasione ibi) moras trahere, Librorum(que) Classes scrutari non sinebat. Illam tamen, quando opportunitas fuerit revidendi, et quae ad scopum fuerint, describendi mihi venia facta est a laudato Assistente Germaniae.

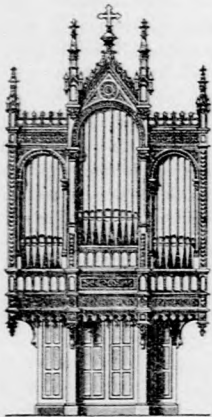
(Pag. 110.) (Continuatio Diarii Italiae Italici Litterarii.) (In marg.: Mense Februarii 1784.) (XV.) Eodem die Ab Alumnis Collegii Apollinaris ad spectandum theatralem lulum, qui apud se integris decem diebus sub vesperum a Comico, Collegii sumptibus adsumptis, produci solet, perhumaniter invitatus, Spectaculo ad mediam usque noctem interfui. Amplissima Collegii Sala, in qua Theatrum extructum fuerat, innumerabilium hospitem, e Viris praesertim Religiosis invitatorum multitudinem vix capere poterat. Pontificorum militum excubiis opus erat, ut irruens frequentissimorum Abbatum multitudo removeretur. In Scenam data fuit infidelitas servi duobus Dominis obsequia praestantis, quam subintravit Parentis quoque de filia sua alterutri duorum Procorum in matrimonium elocanda tergiversatio. Tribus Spectaculi Actibus, duae prolixiores Operae Drammaticae interjectae sunt; duo Castrati, quorum Alter in Capella Pontificia stipendium meretur, foemineis vestibus induti canebant ea cum Satisfactione, ut iterato illis a conferta multitudine applaudebatur. Drama cum Actibus ad quinque pene horas extractum est; illud in impressis libellis inter potiores spectatores distributum hunc ferebat titulum: I. Filosofi Imaginari, inter mezzo in Musica a quattro voci.

Jucundam hanc Comoediam mox tristes tragoedia exceptit: Temporis namque pomeridiana serenitate in copiosos imbres (In marg.: intra Spectaculi horas) commutata, omni carens contra illos munimine in novis vestibus ad ipsum planè indusium complui, at(que) inter opacas Noctis tenebras sine omni lumine ad remotissimum reverti hospitem debui.

(Pag. 111.) (XVI.) Tribus continuis post Dominicam sexagesimae diebus in (In marg.: ita nuncupato) Oratorio Communions Generalis, Ecclesiae S. Ignatii vicinitate juncto, Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum distincta quapiam solemnitate publicae adorationi exponi consuevit.

BODA JÓZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

Orgona és harmonium építő műhelyemet

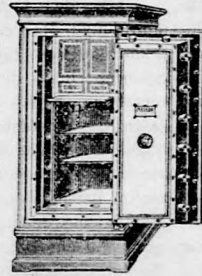
teljesen újonnan rendeztem be, minek utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építést is elvállalni. Barminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel
Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal :::

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplicáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldeték. ■■■■ Telefon 103-71.

Alapított 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. : :

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rakóczy-utca 11-28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen telemes súly és armegtakarítás érték el. p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú harang hangja egy más regibb szerkezetű 400 kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek, a tornyot nem rázkodtatják, járásuk oly könnyű, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható vasszerelésre való átalakítását. — repedt harangoknak újralavó öntését vagy csekély felülízetes mellett való becserelését.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)
egyházi ruha és reverenda-szabó
PECS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egyházi ruhák:** casulák, pluvialek, vejmok, baldachinmok, misztráns ruhák, zászlok, lohogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltelek.

! **Költségvetés, árjegyzék ingyen.** !
— Személyesen is megjelenek —